

SOSIAALISEN YRITTÄJÄN OPAS

MIELENTERVEYDEN KESKUSLIITTO

SOSIAALINEN YRITYSTOIMINTA ON MAHDOLLISUUS

Ihmisen työkyky vaihtelee elämäntilanteen, terveyden ja iän myötä. Jokaisella tulisi kuitenkin olla oikeus mielekkääseen työhön ja työlle tulisi olla tekijöitä. Siksi tarvitaan sosiaalisia yrityksiä.

Suomessa säädettiin laki sosiaalisista yrityksistä vuonna 2004. Tavoitteena on vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistäminen ja työvoiman riittävyden turvaaminen väestön ikääntyessä. Muualla Euroopassa sosiaaliset yritykset ovat jo merkittäviä työllistäjiä.

Koska kyse on henkilöstöratkaisusta, sosiaalinen yritystoiminta on mahdollisuus kehittää työn johtamista ja työyhteisön hyvinvointia. Yritys, joka osaa sovittaa yhteen yksilöllisen työkyvyn ja työn, on työnantajana houkutteleva kaikille työnhakijoille.

Yhä useammat kuluttajat arvostavat vastuullista ja eettistä yritystoimintaa, jota myös sosiaalinen yritystoiminta on. Rekisteröity sosiaalinen yritys voi käyttää statusta omassa markkinoinnissaan ja tiedotuksessaan.

Tämän oppaan tavoitteena on antaa perustietoja sosiaalisesta yritystoiminnasta ja nostaa esille asioita, jotka vaikuttavat sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja menestykseen.

“Olemme miettineet yrityksemme suuntaa tulevaisuudessa. Mitä haluamme, mikä on tärkeää yritystoiminnassamme ja elämässämme. Tulimme siihen tulokseen, että yksi tärkeimpiä tekijöitä, mihin haluaisimme panostaa, olisi ihmisten auttaminen. Meidän yritykssämme yksi tapa auttaa ihmisiä on työn tarjoaminen. Löysimme netistä tietoa sosiaalisesta yrityksestä ja idea alkoi itämään.”

– **sosiaalinen yrittäjä, maatalous**

TOIMINTA

Sosiaalinen yritys ei yrityksenä poikkea muista yrityksistä. Se tuottaa tavaroita ja palveluja markkinoille ja tavoittelee voittoa kuten muutkin yritykset. Sosiaalisen yrityksen omistajataho, toimiala ja yritysmuoto voi olla mikä tahansa, myös yhdistys voi toimia sosiaalisena yrityksenä.

Työministeriö ylläpitää sosiaalisten yritysten rekisteriä ja vain rekisteröity yritys voi käyttää sosiaalisen yrityksen nimeä ja tunnusta, vihreää perhosta. Rekisteröidyn yrityksen tulee täyttää seuraavat ehdot:

- yritys/yhdistys on merkitty kaupparekisteriin
- **työntekijöistä vähintään 30% on vajaakuntoisia tai vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä**
- yritys toimii lain ja hyvän liiketavan mukaisesti
- yrityksellä ei saa olla maksamattomia veroja, sosiaaliturvamaksuja tai muita maksuja valtiolle eikä maksamattomia eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuja
- yritys maksaa kaikille työntekijöille työehtosopimuksen mukaisen palkan
- pitkäaikaistyöttömän työajan tulee olla vähintään 75 % ja vajaakuntoisen henkilön 50 % kokoaikaisesta työajasta

Lähde: Työministeriö, www.mol.fi

Vajaakuntainen = osatyökykyinen

Työvoimatoimiston asiakas, jonka mahdollisuudet saada työtä, säilyttää työ, tai edetä työssään ovat huomattavasti vähentyneet lääkärintodistuksen tai muutoin asianmukaisesti todetun, vamman, sairauden tai vajavuuden takia.

Pitkäaikaistyötön

Työvoimatoimiston asiakas, joka on ollut työttömänä työnhakijana vähintään 12 kuukautta yhtäjaksoisesti tai useammassa jaksossa ja joka työttömyyden toistuvuuden ja kokonaiskeston perusteella on rinnastettavissa yhtäjaksoisesti työttömänä olleeseen työnhakijaan.

HENKILÖSTÖ

Sosiaalisen yrityksen vajaakuntoisten ja pitkäaikais-työttömien työntekijöiden rekrytoinnin tulee tapahtua pääsääntöisesti työttömistä työnhakijoista yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa. Myös työllistävät yhdistykset ja vammaisjärjestöt voivat auttaa löytämään sopivaa työvoimaa.

Saada
motivoitunutta
työvoimaa

Rekrytoinnin kulkua voidaan kuvata:

- 1) Työnantaja tekee päätöksen sosiaalisen yrityksen perustamisesta ja vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien henkilöiden palkkaamisesta.
- 2) Työnantaja ilmoittaa avoimen työpaikan työvoimatoimistoon, jossa tehdään työtehtävien ja vaatimusten kuvaus. Jos työnantajalla on tiedossa sopiva työntekijä, hänen mahdollisuutensa työllistyä sosiaalisen yrityksen kriteereillä selvitetään.
- 3) Haku yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa. Myös kuntoutustuella tai eläkkeellä oleva henkilö voidaan palkata, mikäli hän on työvoimatoimiston asiakas.
- 4) Työvoimatoimisto postittaa työhönosoitukset työvoimatoimiston asiakkaille.
- 5) Työnantaja haastattelee työnhakijat ja valitsee sopivan työntekijän.
- 6) Ennen työn alkamista voidaan toteuttaa yrityksessä palkaton työkokeilu tai työelämävalmennus. Se ei velvoita työsopimuksen tekemiseen.
- 7) Työnantaja hakee palkkatukea työsuhteeseen ensisijaisesti siltä työvoimatoimistolta, jonka asiakkaana työnhakija on ollut.
- 8) Työvoimatoimisto tekee päätöksen palkkatuesta.
- 9) Työnantaja tekee työsopimuksen työntekijän kanssa.
- 10) Työnantaja huolehtii työntekijän perehdyttämisestä työtehtäviin.

”Hyvä yhteistyö työvoimatoimiston kanssa on onnistumisen avain. Kun työvoimaneuvot selvittävät selvällä suomella erilaiset työllistämisen- ja tukivaihtoehdot ja auttavat byrokratian kanssa eteenpäin, ollaan jo pitkällä. Yrittäjän pitää uskaltaa vaatia tietoa ja nopeaa päätöksentekoa tukiasioissa.”

– **sosiaalinen yrittäjä, kaupan ala**

RAHOITUS

Sosiaalinen yritys on samassa asemassa muiden yritysten kanssa yksityisen ja julkisen rahoituksen suhteen. Palkkatukea ja työllisyyspoliittista avustusta sosiaalisille yrityksille voidaan kuitenkin myöntää poikkeavin ehdoin. Palkkatukea haetaan työvoimatoimistosta ja työllisyyspoliittista avustusta TE-keskuksesta.

Palkkatuki

Sosiaalisen yrityksen saama palkkatuki on korvaus työntekijän alentuneesta työkyvystä ja sitä voi saada seuraavin ehdoin:

- pitkäaikaistyöttömän palkkatukijakso voi kestää kaksi vuotta
- vajaakuntoisen henkilön palkkatukijakso voi kestää kolme vuotta ja sitä voidaan tarvittaessa jatkaa
- palkkatukea voi saada myös määräaikaiseen työsuhteeseen
- yritys voi sijoittaa palkkatuen avulla palkkaamansa henkilön toisen työnantajan palvelukseen korvausta vastaan
- päätökset palkkatuesta ja sen tasosta tehdään aina tapauskohtaisesti
- palkkatuki voi olla 50 % palkkauskustannuksista, enintään 1300 €/kk

Työllisyyspoliittinen avustus

Sosiaalinen yritys voi saada työllisyyspoliittista avustusta toiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen muun muassa seuraaviin kuluihin:

- liiketoiminta- ja henkilöstösuunnitelman laatiminen
- työntekijöiden perehdyttäminen ja ohjaus
- avustus voi olla enintään 75 % kustannuksista

Työolosuhteiden järjestelytuki

Järjestelytuki on tarkoitettu vammasta tai sairaudesta johtuviin työolosuhteiden muutostöihin, joita voivat olla muun muassa:

- työpisteiden kehittäminen ja muutostyöt
- järjestelytuki voi olla enintään 2 500 €/hlö, vaikeavammaisen kohdalla enintään 3 500 €/hlö
- tuki avustavan henkilön palkkakustannuksiin voi olla enintään 250 €/kk, vaikeavammaisen henkilön avustajan enintään 350 €/kk.

Muut tuet

TE-keskukset voivat myöntää sosiaaliselle yritykselle avustusta investointeihin korotettuna säädösten määrittelemien enimmäismäärien puitteissa. Sosiaalinen yritys voi hakea myös muuta, kaikille yrityksille tarkoitettua kehittämisavustusta.

Lähde: Työministeriö, www.mol.fi, VATES-säätiö, www.sosiaalinenyritys.fi

MARKKINOINTI

Sosiaalinen yritys voi hyödyntää statusta ja tuotemerkkiä haluamallaan tavalla. Markkinointiviestinnän eri keinoin yritys voi tuoda esille sosiaalisen yritystoiminnan periaatteita. Oikeiden keinojen löytämiseksi yrityksen kannattaa tehdä markkinatutkimus ennen toiminnan käynnistämistä.

Mainonta

Sosiaalisen yrityksen on mahdollista käyttää mainonnassaan sosiaalisen yrityksen tunnusta, vihreää perhosta. Tunnuksen voi painaa tai liittää myös yrityksen tuotteisiin.

Myynti

Henkilökohtainen myyntityö antaa mahdollisuuden kertoa sosiaalisen yritystoiminnan periaatteista asiakkaalle. Oman henkilökunnan lisäksi myös jälleenmyyjien kanssa on hyvä sopia, miten ja missä yhteyksissä sosiaalisen yritystoiminnan periaatteista kerrotaan.

Myynninedistäminen

Sosiaalisen yrityksen status on osa vastuullista ja eettisesti kestävää yrityskuvaa. Perhosmerkki voi näkyä yrityksen pr-tuotteissa, messuosastoilla ja muissa tilaisuuksissa.

Tiedotus

Sosiaalisen yrityksen omalle organisaatiolle ja myös ulkoisille sidosryhmille on hyvä kertoa ennen sosiaalisesti yritykseksi rekisteröintiä sosiaalisen yritystoiminnan periaatteista ja siitä, kuinka ne tulevat toteutumaan yrityksen toiminnassa ja näkymään markkinointiviestinnässä ja yrityksen ulkoisessa kuvassa.

”Sosiaalisen yrityksen status on vaikuttanut maineeseemme ja asiakasmäärämme myönteisesti. Kyse ei ole vain ulkoisen kuvan kiillottamisesta. Olen alkanut pohtia työhön ja työnteekoon liittyviä asioita uudella tavalla. Koko työyhteisömme tavoin näin, että erilaisuus on mahdollisuus, kunhan vain otetaan jokaisen kyvyt käyttöön.” – **sosiaalinen yrittäjä, korjausala**

10 KYSYMYSTÄ

Tämän kysymyssarjan tarkoituksena on auttaa yritystä arvioimaan mahdollisuuksia sosiaaliseen yritystoimintaan. Kysymykset voi käydä läpi myös koko henkilöstön kanssa. Yhdessä yritysneuvojan kanssa voidaan hakea vastauksia kysymyksiin ja ratkaisuja kehittämistarpeisiin.

- 1) Mikä on yrityksenne liikeidea ja toiminta-ajatus?
- 2) Tukevatko sosiaalisen yritystoiminnan periaatteet ja sen antamat mahdollisuudet liikeidean toteuttamista?
- 3) Ovat eettisen ja kestäväen yritystoiminnan periaatteet tuttuja?
- 4) Kuinka asiakkaanne ja muut sidosryhmät suhtautuvat sosiaaliseen yritystoimintaan?
- 5) Millaisiin työtehtäviin voitte työllistää vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä henkilöitä?
- 6) Tarvitaanko työolosuhteisiin muutoksia?
- 7) Onko yrityksessänne riittävästi henkilöstöä ja osaamista työhön perehdytykseen?
- 8) Kuinka yrityksessänne seurataan ja mitataan työntekijöiden fyysistä ja henkistä työhyvinvointia?
- 9) Onko muu henkilöstö valmis ottamaan vastaan vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä työtovereita?
- 10) Millaiset valmiudet yrityksellänne on hakea palkkatukea, työllisyyspoliittista avustusta ja niiden maksatusta?

Mielestäni se, miten työyhteisössä kohdellaan ja kohdataan se "heikoin lenkki" määrittää yrityksen arvot. Kannustavassa ilmapiirissä kaikki jaksavat paremmin. Kokemuksen mukaan tukea tarvitsevien työntekijöiden työllistäminen on hyvä mahdollisuus petrata esimiestaitoja ja suunnitella työnohjaus ja työtehtävät mahdollisimman selkeiksi ja sujuviksi. – **sosiaalinen yrittäjä, matkailuala**

YHTEYS- JA LISÄTIETOJA

TE-keskukset, Uusyrityskeskukset ja elinkeino-yhtiöt auttavat sosiaalisen yrityksen liiketoiminnan kehittämisessä ja työvoimatoimistot henkilöstön rekrytoinnissa. Paikalliset yhteyshenkilöt löytyvät alla olevien linkkien kautta.

Sosiaalisen yrityksen perustaminen ja rekisteröinti

Työministeriö, www.mol.fi

TE-keskukset, www.te-keskus.fi

Työvoimatoimistot, www.mol.fi

Liiketoiminnan kehittäminen

TE-keskukset, www.te-keskus.fi

Uusyrityskeskukset, www.uusyrityskeskus.fi

Yritys-Suomi-verkkopalvelu, www.yrityssuomi.fi

Eettinen ja vastuullinen yritystoiminta

Finnish Business & Society, www.fibsry.fi

Työministeriö, www.yhdenvertaisuus.fi

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Työturvallisuuskeskus, www.tyoturva.fi

Työterveyslaitos, www.ttl.fi

Työsuojelupiirit, www.tyosuojelu.fi

Rahoitus ja avustukset

TE-keskukset, www.te-keskus.fi

Finnvera, www.finnvera.fi

Teemasivustoja

VATES-säätiö, www.sosiaalinenyritys.fi

Sosiaalisen yritystoiminnan forum, www.syfo.fi

European Research Network, www.emes.net

Social Enterprise Coalition, www.socialenterprise.org.uk

Mielenterveyden keskusliitto, www.vertaisvoima.fi

Tämä esite on vapaasti kopioitavissa ja otettavissa organisaation omaan käyttöön. Esitteen on tuottanut Mielenterveyden keskusliiton Vertaisvoima käyttöön-projekti, joka toimii ajalla 1.4.2005 – 31.12.2007. Projekti on osa Joensuun kaupungin hallinnoimaa OPTIO TYÖELÄMÄÄN - Joensuun Seudun Työllisyys EQUAL-hanketta.

Lisätietoja: Mielenterveyden keskusliitto, Ratakatu 9, 00120 HELSINKI

Puh. (09) 5657 730, www.mtkl.fi, www.vertaisvoima.fi